

ZÁKON

ze dne 2013

kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Čl. I

V § 33 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 379/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 259/2008 Sb., zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 261/2007 Sb. (část), zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb. (část), zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 206/2009 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb. (část), zákona č. 479/2008 Sb. (část), zákona č. 141/2010 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 366/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., se doplňuje odstavec 9, který zní:

”(9) Doplatek na bydlení lze poskytnout pouze

- a) tehdy, jestliže osoba užívá byt, jehož je vlastníkem nebo nájemcem, v souladu s hygienickými a stavebně technickými požadavky a
- b) do takové výše, která odpovídá v místě a čase horní výši obvyklého bytového nájemného.”

Čl. II

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2014.

Důvodová zpráva

Obecná část

I. Zhodnocení platného stavu a nezbytnost navrhované právní úpravy

Současnost prokázala, že ve vyloučených lokalitách, zejména na Mostecku a Šluknovsku, dochází ke zneužívání sociálně vyloučených jako příjemců dávek hmotné nouze, konkrétně doplatku na bydlení podle §§ 33–35a zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy dlouhodobí klienti sociální sítě jsou zneužívání **lichváři**, kteří parazitují na problému se sociálním vyloučením a chudobě. Lichváři například zvýší nájemné na ubytovně, kde **chudí a sociálně potřební** žijí, do takové míry, že nejsou schopni dostát svým závazkům a jsou nuceni si od lichváře půjčit nebo jinou službou umožnit vzniklé prodlení. Kromě toho jsou tím negativně ovlivněni další lidé žijící v takové lokalitě, neboť dochází ve zvýšené míře k páčání veřejnoprávních deliktů, ať už ve formě přestupků nebo trestných činů.

Sociální vyloučení má dvě strany, které negativně ovlivňuje. V první identifikujeme pachatele trestného činu (lichváře) – oběti (příjemci dávek hmotné nouze – v širším pojetí) a na straně druhé pachatele trestných činů a přestupků (příjemce dávek hmotné nouze – v širším pojetí) – oběti (poškozené – majoritní společnost).

Dalším subjektem, na který má tato situace dopad, je stát. Státní rozpočet je neúměrně zatížen výplatou dávek, která sice je v souladu např. s § 696 občanského zákoníku, neboť zde vznikl smluvní vztah na základě nájemní smlouvy, avšak za ubytování, které ve většině případů nesplňuje hygienické nároky (počet ubytovaných/bydlících v místnosti, v bytě atp., sociální zařízení). Navíc jsou sjednány takové platby, které neodpovídají obvyklé výši, takže lichváři přinášejí nepřiměřené zisky.

Cílem osnovy je komplexní řešení s cílem snížení příjmu **lichvářských skupin**, snížení **zneužívání dávek hmotné nouze**, snížení **kriminality v sociálně vyloučených lokalitách** a **snížení zatížení státního rozpočtu při výplatě dávek**. Cenové mapy jednoznačně stanovily obvyklé nájemné v daných lokalitách. Podle nich by nově měla být vyplácena maximální dávka na bydlení místo soukromoprávně sjednané platby. Ta není dotčena, neboť smluvní vztah nadále trvá, ale nájemce by ji hradil ze svého. Je tedy na rozhodnutí každého, zda v takovém právním vztahu setrvá. Následně se pak nabízí otázka k přezkumu, zda dotyčný má nárok na dávku na bydlení.

Cílem tedy je, aby dávky na bydlení byly využívány výhradně na bydlení sociálně potřebných, nikoliv pro **lichváře**. Také jedním z cílů je zajistit kulturní bydlení a pomoc před kriminogenním prostředím i např. ve formě **zvláštního příjemce**, tak jak jej chápe § 20 odst. 3 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Též je nutné si uvědomit, že možnosti tak, jak je uvádí sněmovní tisk 372, nejsou dostatečné, a to zejména z důvodu, že pokud v dané lokalitě, např. kde jsou rodinné domy soukromých vlastníků a je zde jedna ubytovna, se bude vycházet zejména z cen obvyklých pro bydlení v té ubytovně (např. Vtelno u Mostu, Předlice – Ústí nad Labem apod.). V případě více ubytoven nebo ubytovacích zařízení, domů, lze velmi dobře hovořit o kooperaci osob páčajících trestnou činnost "lichvy", tím však ovlivňovat obvyklou cenu nájmu nemovitostí v lokalitě. Osnova by proto měla poskytnout lepší nástroj na řešení této situace s ohledem na jednoznačné cenové mapy bez možnosti jejich vnějšího ovlivnění.

Lze namítnout, že řešení nepřiměřených cen by bylo možné využít extenzivní výklad § 2 odst. 3 a 5 písm. a) bod 1 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů, a následného postihu podle § 15 odst. 1 písm. k) zákona o cenách v rámci přestupkového řízení. Avšak obec

nedisponují dostatkem erudovaných odborníků pro výkon státní správy v této oblasti; prokazování skutkové podstaty citovaného přestupku je velmi právně složité a doba projednání přestupku bude převyšovat 1 rok.

Legislativně technicky osnova zákona vychází z novely zákona o pomoci v hmotné nouzi č. 141/2010 Sb.

II. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s ústavou ani ústavním pořádkem České republiky.

III. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Navrhovaná právní úprava není v rozporu s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, ani s právem Evropské unie.

IV. Předpokládaný dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Zákona bude mít pozitivní vliv na zvýšení efektivity a adresnosti poskytování doplatku na bydlení. Z tohoto důvodu lze očekávat pozitivní dopad na státní rozpočet skrze snížení nákladů na doplatek na bydlení. Zákon nemá dopad na rozpočet krajů a obcí.

Zvláštní část

K článku I

Horní strop doplatek na bydlení bude poskytován cenové mapy nájemného, jak ji vytváří státní fond rozvoje bydlení (<http://www.sfrb.cz/servis/mapa-najemneho.html>). Podmínkou je plnění hygienických a stavebně technických požadavků, jak vyplývají z § 122 stavebního zákona a provozního řádu podle § 21a zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Je-li například byt kolaudován pro 8 lidí, ale ve skutečnosti v něm bydlí 15 lidí, jedná se o přestupek podle § 178 odst. 1 písm. i) stavebního zákona ("Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že užívá změnu stavby v rozporu s kolaudačním rozhodnutím.") nebo podle písmene k) ("Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že užívá stavbu v rozporu s kolaudačním souhlasem.").

K článku II

Legisvakační doba je stanovena tak, aby se adresáti právního předpisu na něj mohli dostatečně připravit.

V Praze dne 30. května 2013

David Kádner, v. r.

Radim Fiala, v. r.